

شیوه نامه نظام جامع ارزشیابی دوره های آموزشی دانشکده پرستاری

مقدمه:

از آن جایی که هدف اصلی ارزشیابی آموزشی، تعیین مکرر، کیفیت، کارایی، اثربخشی یا اهمیت موضوع مورد ارزشیابی می باشد از طرفی فرصتی جهت اطمینان از میزان تحقق اهداف و قضاوت درباره نقاط قوت و ضعف و تصمیم گیری جهت بهبود و ارتقاء کیفیت می باشد لذا در دانشکده پرستاری به منظور ارزشیابی و پایش میزان اجرای فرایندهای آموزشی برنامه آموزشی پرستاری و بررسی وضعیت موجود در ابعاد مختلف طبق حوزه های استاندارد اعتباربخشی و بررسی عملکرد ذینفعان اصلی، برنامه ارزشیابی توسط دانشکده پرستاری طراحی و اجرا گردیده است.

تعاریف:

دوره: دوره در ارزشیابی دانشکده پرستاری عبارت است از کل برنامه های آموزشی که منجر به دریافت یکی از مدارک کارشناسی، کارشناسی ارشد در رشته های پرستاری داخلی-جراحی و پرستاری سلامت جامعه می شود. منظور از دوره در این شیوه نامه، کل دوره های آموزشی هر مقطع تحصیلی است که مشتمل بر چندین مرحله و هر مرحله متشکل از چند ترم تحصیلی است.

مرحله: منظور از مرحله در این شیوه نامه، مرحله اول (۳ سال اول گذراندن دروس عمومی پایه، تخصصی و کارآموزی به شکل نظری، عملی و کارآموزی) و مرحله دوم (در سال چهارم بصورت کارآموزی در عرصه و شیفت در گردش) برای مقطع کارشناسی و مرحله آموزشی و پژوهشی برای مقاطع کارشناسی ارشد است.

کوریکولوم: منظور برنامه درسی مدون در رشته های پرستاری در مقاطع تحصیلی مختلف است که مصوب بوده و در سایت وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی موجود است.

دانشجو: منظور دانشجویان شاغل به تحصیل در هر یک از مقاطع نامبرده شده است.

استاد: منظور اعضای هیات علمی و مربیان آموزشی که مسئولیت آموزش تئوری، عملی، کارآموزی و کارآموزی در عرصه فراگیران را به عهده دارند، می باشد.

ارزشیابی: فرآیند نظام دار برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می شود به این منظور که تعیین می شود آیا هدف های مورد نظر تحقق یافته اند یا در حال تحقق یافتن هستند و به چه میزانی.

ارزشیابی آموزشی: فرایندی است که به تفسیر نتایج دوره بر اساس اطلاعات گردآوری شده می پردازد و مشخص می نماید که دوره آموزشی برگزار شده تا چه حد موفقیت آمیز بوده و در راستا اهداف سازمان بوده است.

ارزشیابی تکوینی: نوعی ارزیابی که در طول دوره که فعالیت آموزشی در جریان است، انجام می شود و هدف آن اصلاح و بهبود وضعیت یادگیری دانشجویان است.

ارزشیابی تراکمی: آن نوع ارزیابی که معمولا در پایان دوره انجام می شود و از نتایج این نوع ارزشیابی جهت تصمیم گیری راجع به فرد (ارتقا به سطوح بالاتر، نمره دهی و نهایتا "قضاوت") استفاده می شود.

کیفیت: در یک نظام آموزشی، منظور از کیفیت، تحقق استانداردهای از پیش تعیین شده و مصوب می باشد.

اعتباربخشی: نوعی ارزشیابی تخصصی رسمی مبتنی بر نظر خبرگان است.

اعتباربخشی آموزشی: فرایندی است که در جریان آن یک سازمان مشخص با استفاده از نظر مجموعه ای از خبرگان یک حوزه تخصصی، براساس استانداردهای مدون و از پیش تعیین شده، نسبت به انجام ارزشیابی های ادواری منظم واحدهای آموزشی در حوزه مورد نظر اقدام نموده و در مورد اعطای صلاحیت آموزشی به آنها تصمیم گیری می نماید.

کمیته سنجش و ارزیابی گروه های آموزشی: منظور از کمیته ارزشیابی افراد تیم اجرایی و علمی انتخاب شده برای تدوین و اجرای برنامه ارزشیابی جامع برنامه های آموزشی دانشکده پرستاری می باشند. اعضای کمیته، اعضای آموزش دانشکده هستند که شامل مدیران گروه های آموزشی، مسئول EDO دانشکده، مسئول تحصیلات تکمیلی، معاون آموزشی دانشکده و دبیر کمیته اعتباربخشی و ارزیابی درونی دانشکده می شود.

• نحوه انتخاب اعضای کمیته سنجش و ارزشیابی: اعضای تیم اجرایی منتخب از بین اعضای هیات علمی دانشکده هستند که به پیشنهاد معاونت آموزشی و دفتر توسعه آموزش دانشکده و با تایید رئیس دانشکده انتخاب می شوند.

وظایف کمیته: وظیفه اصلی این کمیته ارزشیابی برنامه پرستاری بصورت ارزشیابی درونی (۳ ساله) یا بیرونی (۵ساله) می باشد که شامل موارد زیر می باشد:

- ✓ تعیین سیاست ها، خط مشی و برنامه های کلی ارزشیابی دور
- ✓ تعیین و تصویب شاخصها و استانداردها و مدل ارزشیابی
- ✓ هماهنگ سازی کلیه فعالیت های ارزشیابی دوره و نظارت در دانشکده

- ✓ بازنگری و تصویب دستورالعمل های مورد نیاز ارزشیابی دوره
- ✓ بررسی و تصویب شاخصها و استانداردها و مدل ارزشیابی
- ✓ طراحی نظام جامع ارزشیابی برنامه پرستاری
- ✓ طراحی ابزارهای ارزشیابی و بررسی روایی و پایایی
- ✓ نظارت بر اجرای نظام جامع ارزشیابی
- ✓ تصویب و گزارش ارزشیابی به ذینفعان
- ✓ پیشنهاد راهکار جهت رفع چالش ها و مشکلات موجود
- ✓ ارائه گزارش های حاصل از ارزشیابی آموزشی و پژوهشی گروه ها به EDO دانشکده، معاونت آموزشی دانشکده و دفتر مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه

اهداف ارزشیابی

- ✓ گردآوری و تحلیل اطلاعات به منظور قضاوت در مورد اثر بخشی و کفایت برنامه آموزشی و اجزای اصلی آن
- ✓ شناسایی نقاط قوت و ضعف و فرصت ها و چالش ها و مداخله جهت آن
- ✓ بررسی سازگاری و هماهنگی اجرای برنامه درسی با شیوه های از قبل پیش بینی شده
- ✓ تقویت زمینه های تصمیم گیری و سیاست گذاری آموزش پزشکی عمومی
- ✓ تقویت پاسخگویی به ذینفعان داخلی و خارجی برنامه
- ✓ ارتقاء کیفیت آموزش پرستاری
- ✓ اندازه گیری نتایج فعالیت های یاددهی - یادگیری در یادگیرندگان
- ✓ تعیین میزان تحقق اهداف آموزشی در برنامه ریزی های درسی و آموزشی
- ✓ تعیین کیفیت برنامه های آموزشی (شناسنامه درس، اهداف درس، محتوا، منابع، روش تدریس، چگونگی
- ✓ آزمون، چگونگی ایجاد انگیزه در یادگیرندگان و) ...
- ✓ قضاوت در مورد امتیازات، مقررات، شیوه های پذیرش، مدیریتی و ساختاری آموزش
- ✓ ارائه بازخوردهای مناسب به اساتید بر اساس نتایج به دست آمده
- ✓ پایش، ارزیابی درونی و اعتباربخشی برنامه پرستاری در دانشکده

- ✓ ارزیابی اثربخشی تغییرپذیریهای که در گذشته اعمال شده
- ✓ جلب رضایت متخصصان حرفه ای اعتبارسنجی برنامه درسی
- ✓ تشکیل ساختار و سیستم ارزشیابی مستمر در دانشکده پرستاری و گروههای آموزشی
- ✓ تعیین سیاست و تصمیم سازی در آموزش پرستاری
- ✓ اجرای ارزشیابی بیرونی در کنار ارزشیابی درونی گروه های آموزشی
- ✓ ارزشیابی برنامه های آموزشی در حیطه های مختلف آموزشی و پژوهشی
- ✓ شناسایی و کاربست عوامل تعیین کننده کیفیت آموزش
- ✓ ایجاد زمینه افزایش کارایی و اثر بخشی آموزش های ارائه شده
- ✓ ارزشیابی دوره بر اساس استاندارد های اعتبار بخشی

معیارهای اصلی ارزشیابی

- ✓ بررسی میزان درک دانشجویان از اهداف رشته
- ✓ بررسی میزان درک دانشجویان از جایگاه شغلی رشته
- ✓ بررسی میزان درک دانشجویان از ارزشها و باورهای رشته
- ✓ بررسی میزان درک دانشجویان از چشم انداز و رسالت دانش آموختگی در رشته

ارزشیابی دوره کارشناسی

تعریف و ویژگی های دوره : هدف کلی آموزش در مقطع کارشناسی، تربیت افرادی است که قادر باشند به عنوان عضوی از تیم سلامت به ارائه خدمات بهداشتی، آموزشی، پژوهشی، مشاوره ای، مدیریتی و حمایتی و توانبخشی جهت تامین، حفظ و ارتقاء سلامت فرد، خانواده و جامعه بپردازند.

کل دوره آموزشی این مقطع قابل تقسیم به دو مرحله می باشد. مرحله اول (۳ سال اول گذراندن دروس عمومی پایه ، تخصصی و کاراموزی به شکل نظری، عملی و کاراموزی) و مرحله دوم (در سال چهارم بصورت کاراموزی در عرصه و شیفت در گردش می باشد).

استاندارد ارزشیابی : معیارهای تعیین شده برنامه درسی مدون دوره های کارشناسی مصوب وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

اهداف اختصاصی دوره های کارشناسی : انتظار می رود دانش آموختگان دوره های آموزشی کارشناسی به تفکیک در نقش های زیر جهت انجام وظایف مرتبط توانمند باشند:

• نقش مراقبتی و حمایتی

✓ برقراری ارتباط مناسب با مددجو، خانواده، پزشک و سایر اعضای تیم سلامت

• نقش آموزشی - پژوهشی - مشاوره ای:

✓ آموزش به بیمار، خانواده بیمار، مجامع علمی (کنفرانس ها، سمینارها و کنگره های علمی)

• وظایف:

✓ مشارکت و همکاری با نظام سلامت در انجام پژوهش در زمینه های مختلف مربوط به حرفه پرستاری

✓ همکاری با سایر اعضای تیم سلامت در جهت انتشار به کارگیری نتایج پژوهش

کاربرد ارزشیابی : ارزشیابی دوره کارشناسی به دو منظور کلی به انجام می رسد:

۱- ارزشیابی تکوینی: تعیین میزان اجرای فعالیت های تعهد شده در برنامه آموزشی (ارزشیابی فرایند)

۲- ارزشیابی تراکمی: تعیین میزان دستیابی به اهداف و بروندهای مورد انتظار این دوره (ارزشیابی برونداد).

زمان ارزشیابی:

زمان ارزشیابی این مقطع می تواند طبق جدول زیر اجرا شود:

مرحله آموزشی اول (ارزشیابی تکوینی)	مرحله آموزشی دوم (ارزشیابی تراکمی)
در پایان سال اول تحصیلی	در انتهای سال چهارم تحصیلی
در پایان سال دوم تحصیلی	
در پایان سال سوم تحصیلی	

ابزار ارزشیابی: ابزار اصلی ارزشیابی در این مقطع، پرسشنامه های نظرسنجی می باشند که در اختیار دانشجویان یا دانش آموختگان، اساتید و مسئولین دوره قرار می گیرد (پرسشنامه های موجود نظرخواهی از دانشجویان و اساتید). همچنین فرم جمع آوری اطلاعات مربوط به معدل دانشجویان می تواند به عنوان ابزار ارزشیابی مورد استفاده قرار گیرد.

منابع ارزشیابی : منابع ارزشیابی این دوره شامل دانشجویان کارشناسی، اعضای هیات علمی و مربیان آموزشی درگیر در امر آموزش نظری و بالینی دانشجویان کارشناسی، مدیران گروه، ریاست دانشکده و معاونین دانشکده و مسئولین پرستاری بیمارستان های آموزشی (سرپرستاران و مترون) می باشند. بدین منظور از پرسشنامه های نظرخواهی از دانشجویان و اساتید به تفکیک استفاده می شود . همچنین می توان از برخی مدارک موجود مانند کارنامه نمرات دانشجویان در آزمونهای مربوط به مقطع تحصیلی نیز به عنوان منبع ارزشیابی استفاده نمود.

در ارزشیابی برونداد می توان تعداد قبولی های دانشجویان در آزمون کارشناسی ارشد یا تعداد دانشجویانی که با گذراندن ۸ ترم تحصیلی، دانش آموخته شده اند را مورد بررسی قرار داد.

نحوه استفاده و انتشار نتایج : نتایج حاصل از ارزشیابی ضمن بایگانی شدن در کمیته سنجش و ارزیابی گروه های آموزشی، بعد از تحلیل و خلاصه سازی، به صورت کتبی در اختیار ریاست دانشکده و معاون آموزشی قرار خواهد گرفت.

همچنین نتایج مرتبط به منظور آگاهی و رفع نواقص موجود به اساتید دوره بازخورد داده می شود و برای مسئولین و اساتید مربوطه ارسال می گردد . پس از انتشار نتایج، جلسه ای جهت پی گیری و رفع مشکلات موجود در برنامه آموزشی با حضور ریاست، معاونین، مسئول EDO و کمیته سنجش و ارزیابی گروه های آموزشی دانشکده برگزار می شود و راهکارهای پیشنهادی رفع مشکلات بررسی می شود . پس از اجرای راهکارهای پیشنهادی، مسئول کمیته سنجش و ارزیابی گروه های آموزشی ، مستندات لازم از تغییرات اعمال شده در برنامه آموزشی مربوط به مقطع کارشناسی را به دفتر EDO دانشکده ارسال می نماید . در نهایت دفتر توسعه آموزش پس از بررسی، گزارش ها را به معاونت آموزشی دانشکده جهت طرح در شورای آموزشی دانشکده و تصویب پیشنهادات و ارسال آن به معاونت آموزشی دانشگاه ارسال می نماید.

ارزشیابی دوره کارشناسی ارشد

تعریف و ویژگی های دوره : دوره کارشناسی ارشد ، دوره ای سه ساله پس از دوره کارشناسی است .هدف این دوره تربیت افرادی دارای شایستگی ارائه خدمات تخصصی مطلوب و همچنین دارای توانایی حل مسائل حرفه ای و انجام تحقیقات مربوطه می باشد.

استاندارد ارزشیابی:

• معیارهای تعیین شده برنامه درسی مدون دوره های کارشناسی ارشد مصوب وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

• در مواردی ممکن است کمیته ارزشیابی بر اساس منابع جدید و شرایط دانشکده ، معیارهایی را برای دانشکده تعریف نماید.

هدف برنامه دوره کارشناسی ارشد، تربیت افراد توانمند در زمینه های:

• ارائه خدمات تخصصی و با کیفیت

• انجام تحقیقات علمی در زمینه های مختلف پرستاری

• مشارکت در آموزش دانشجویان

• همکاری و مشارکت در انجام و توسعه پژوهش های مرتبط

• به کار بستن نتایج تحقیقات مبتنی بر شواهد به منظور اعتلاء مراقبت های پرستاری

کاربرد ارزشیابی دوره های کارشناسی ارشد : ارزشیابی دوره کارشناسی ارشد به دو منظور کلی صورت می گیرد:

۱- ارزشیابی تکوینی: تعیین میزان اجرای فعالیتهای تعهد شده در برنامه آموزشی (ارزشیابی فرایند)

۲- ارزشیابی تراکمی: تعیین میزان دستیابی به اهداف و بروندهای مورد انتظار این دوره (ارزشیابی برونداد).

زمان ارزشیابی:

زمان ارزشیابی این مقطع تحصیلی می تواند بر طبق جدول زیر اجرا شود:

مرحله آموزشی	مرحله پژوهشی
در پایان سال اول تحصیلی	---
قبل از دفاع از طرح پایان نامه	پس از دفاع از پایان نامه

ابزار ارزشیابی:

ابزار اصلی ارزشیابی ، پرسشنامه های نظرسنجی می باشد که در اختیار دانشجویان یا دانش آموختگان، اساتید و مسئولین دوره قرار می گیرد (پرسشنامه های موجود نظرخواهی از دانشجویان واساتید).

همچنین فرم جمع آوری اطلاعات مربوط به معدل دانشجویان و تعداد مقالات پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات معتبر نیز می تواند بعنوان ابزار ارزشیابی مورد استفاده قرار گیرد.

منابع ارزشیابی: منابع ارزشیابی این دوره شامل دانشجویان دوره کارشناسی ارشد، اعضای هیات علمی درگیر در امر آموزش و همچنین اساتید راهنما و مشاور پایان نامه دانشجویان، مدیران گروه، مسئول تحصیلات تکمیلی، ریاست و معاونین دانشکده هستند.

بدین منظور از پرسشنامه های نظرخواهی از دانشجویان و اساتید به تفکیک استفاده می شود. همچنین می توان از برخی مدارک موجود مانند کارنامه نمرات دانشجویان در آزمونهای مربوط به مقطع تحصیلی، نمره پایان نامه و تعداد مقالات پذیرفته شده یا چاپ شده نیز به عنوان منبع ارزشیابی استفاده نمود. در ارزشیابی برون داد می توان تعداد قبولی های دانشجویان در آزمون دکتری تخصصی یا تعداد دانشجویانی که با گذراندن کمتر از ۶ ترم تحصیلی، دانش آموخته شده اند را مورد بررسی قرار داد.

نحوه استفاده و انتشار نتایج: نتایج حاصل از ارزشیابی ضمن بایگانی شدن در دفتر پایش و ارزشیابی، بعد از تحلیل و خلاصه سازی، به صورت کتبی در اختیار EDO، معاون آموزشی و ریاست دانشکده قرار خواهد گرفت. همچنین نتایج مرتبط به منظور آگاهی و رفع نواقص موجود به اساتید دوره بازخورد داده می شود. این نتایج می تواند بر اساس جدول زمانبندی ارزشیابی های اولیه و پایانی برای مسئولین و اساتید مربوطه ارسال گردد. پس از انتشار نتایج، جلسه ای جهت پیگیری و رفع مشکلات موجود در برنامه آموزشی با حضور ریاست، معاونین، مسئول EDO مسئول تحصیلات تکمیلی و مسئول دفتر پایش و ارزشیابی برگزار می شود و راهکارهای پیشنهادی رفع مشکلات بررسی می شود. پس از اجرای راهکارهای پیشنهادی، مسئول دفتر پایش، مستندات لازم از تغییرات اعمال شده در برنامه آموزشی مربوط به مقطع کارشناسی ارشد را به دفتر EDO دانشکده ارسال می نماید. در نهایت دفتر توسعه آموزش پس از بررسی، اقدام به ارسال گزارشها به معاونت آموزشی دانشکده جهت طرح در شورای آموزشی دانشکده و تصویب پیشنهادات و ارسال آن به معاونت آموزشی دانشگاه می نماید.